

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA BIH
VIJEĆE ZA GENETIČKI MODIFIKOVANE ORGANIZME

Broj: UP-1-50-4-5-4/17
Datum, 3.4.2017.

Na osnovu člana 56. stav (1) tačka a) *Zakona o genetički modifikovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH”, broj 23/09), člana 126. stav (1) *Zakona o upravnom postupku* („Službeni glasnik BiH”, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), člana 18. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* („Službeni glasnik BiH”, br. 78/12 i 62/15) i člana 2. *Poslovnika o radu Vijeća za genetički modifikovane organizme*, po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GM soju (MON-Ø4Ø32-6) podnesen od strane firme „WINGS“ d.o.o., sa sjedištem u Banja Luci; I Krajiški korpus 140; Vijeće za genetički modifikovane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo i daje sljedeće

MIŠLJENJE
o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju

Subjekt u poslovanju sa hranom za životinje firma „WINGS“ d.o.o., I Krajiški korpus 140, Banja Luka, podnijela je zahtjev za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GMO koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-5-1/17 od 28.02.2017. godine u Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija).

Vijeće za genetički modifikovane organizme (u daljem tekstu: Vijeće za GMO) je nakon razmatranja gore navedenog zahtjeva, na dvadesetoj sjednici Vijeća za GMO održanoj dana 31.03.2017. godine, ustanovilo da je u skladu sa članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanja* („Službeni glasnik BiH”, br. 78/12 i 62/15) uz zahtjev, akt od 16.02.2017. godine, priložena sljedeća dokumentacija:

- Ime i adresu podnosioca zahtjeva;
- Izjavu sa obrazloženjem da se proizvod ili proizvodi koji su predmet Zahtjeva koriste isključivo kao hrana za životinje;
- GMO certifikat (Engleski jezik);
- Prevod GMO certifikata;
- Odluka Evropske komisije broj 2012/82/EU (Engleski jezik);
- Prevod Odluke Evropske komisije broj 2012/82/EU;
- Izvod iz sudskog registra br. 057-0-Reg-17-000046 od 17.01.2017. godine;
- Dokaz o uplati naknade za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju (kopija uplatnice);
- Izvod iz EU Registra GM hrane i hrane za životinje;

- Certifikat o kvalitet; (Engleski jezik)
- Potvrda o usklađenosti sa CERT ID Standardom „bez GMO“ (Engleski jezik);
- Prevod Potvrde o usklađenosti sa CERT ID Standardom „Bez GMO“

Pregledom dostavljene dokumentacije Vijeće za GMO je jednoglasno zaključilo da je kompanija „WINGS“ d.o.o. iz Banja Luke dostavila zakonski propisanu dokumentaciju, te **daje pozitivno mišljenje o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modifikovane soje MON-Ø4Ø32-6 (kvantifikacija „Real-time PCR“ >95%), a koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.**

Podnosilac zahtjeva može koristiti genetički modifikovanu soju MON-Ø4Ø32-6 u proizvodu sljedećeg trgovačkog naziva:

„SOJINA SAČMA 46%“

Prilikom stavljanja naprijed navedenog proizvoda na tržište, a u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona o genetički modifikovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH”, broj 23/09) (u daljem tekstu: *Zakon*) i *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati da:

- a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: **„Ovaj proizvod sadrži genetički modifikovanu soju (MON-Ø4Ø32-6)“**;
- b) se na nezapakovanom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: **„Ovaj proizvod sadrži genetički modifikovanu soju (MON-Ø4Ø32-6)“** stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (faktura).

U skladu sa odredbama člana 51. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan u daljoj distribuciji prema subjektu u poslovanju sa hranom koji prima proizvod dostaviti dokumentaciju u pisanoj formi sa informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modifikovane soje MON-Ø4Ø32-6 i upoznati ih sa obavezom označavanja ovog proizvoda koji je namjenjen krajnjem potrošaču u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati:

- za genetički modifikovane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis **„genetički modifikovana soja (MON-Ø4Ø32-6)“**, biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;
- za hranu za životinje proizvedenu od genetički modifikovanih organizama natpis **„proizveden od genetički modifikovane soje (MON-Ø4Ø32-6)“** biće u zagradama

neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

Zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmet ovog mišljenja ako navedeni detalji nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

U skladu sa odredbama člana 24 stav (3) tač. c) i d) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, u rješenju o odobrenju potrebno je navesti svako svojstvo ili obilježje kad se hrana za životinje razlikuje od svoje uobičajene slične hrane sa obzirom na sljedeće karakteristike i svojstva:

- 1) sastav,
- 2) hranjiva svojstva,
- 3) namjeravanu upotrebu,
- 4) implikacije na zdravlje određenih vrsta ili kategorija hrane, te navesti kad hrana za životinje može izazvati etičku ili religijsku zabrinutost.

Podnosilac zahtjeva kome se izda rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modifikovanu soju MON-Ø4Ø32-6 je obavezan voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu sa odredbama člana 51. stav (5) *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 51. stav (6) *Zakona*, u bazu podataka se unose sljedeće informacije:

- dodjeljeni jedinstveni kod proizvoda koji sadrže ili se sastoje od GMO-a u skladu sa odredbama *Pravilnika o uspostavljanju sistema za razvoj i dodjeljivanje jedinstvenih kodova za genetički modifikovane organizme* („Službeni glasnik BiH“, broj 68/12);
- informacije na osnovu kojih se može idnetifikovati subjekt koji je stavio na raspolaganje i subjekt kojem su proizvodi stavljeni na raspolaganje.

U skladu sa odredbama član 54. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan prilikom rukovanja, prevoza i pakovanja GMO-a popratnom dokumentacijom jasno obilježiti GMO koji je namjenjen direktnom korišćenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namjenjeni namjernom unošenju u okoliš, te navesti mjesto za pribavljanje daljih informacija.

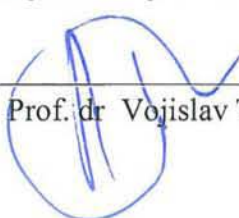
Kao metoda za otkrivanje i identifikaciju genetičke promjene koristi se metoda bazirana na PCR u realnom vremenu („Real-time PCR“) za određivanje količine soje MON-Ø4Ø32-6 u proizvodu na koji se ovo mišljenje odnosi.

Referentni materijal: ERMR-BF410 dostupan je preko Joint Research Centre (JRC) Evropske komisije, Institut za referentne materijale i mjerenja (IRMM).

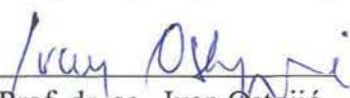
Zamjenik predsjednika Vijeća za GMO

_____
Prof. dr. sc. Rifet Terzić

Predsjednik Vijeća za GMO

_____
Prof. dr. Vojislav Trkulja

Zamjenik predsjednika Vijeća za GMO

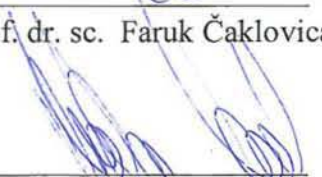

_____
Prof. dr. sc. Ivan Ostojić

Članovi Vijeća za GMO

_____
Prof. dr. Stojko Vidović

_____
Prof. dr. sc. Dalibor Ballian

_____
Prof. dr. sc. Faruk Čaklovica

_____
Prof. dr. sc. Ahmed Džubur